

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมโครงการพัฒนาอาชีพ ในพื้นที่ตำบลบาโระ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา

The Role of The Sub-District Administrative Organization in Promoting Career Development Projects in Baroh Sub-District, Yaha District, Yala Province

อะหมัด กือนางอ¹, ชูนิกา เหม², นูรฮายาตี อาแด³, อดุลย์ ทลีเส็น⁴

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์/สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา,
406622037@yru.ac.th

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์/สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา,
406622027@yru.ac.th

³คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์/สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา,
406622010@yru.ac.th

⁴คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์/สาขาการปกครองและกฎหมายมหาชน, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา,
adul.l@yru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมโครงการพัฒนาอาชีพในพื้นที่ตำบลบาโระ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการดำเนินโครงการพัฒนาอาชีพในพื้นที่ตำบลบาโระ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล นักพัฒนาชุมชน และประชาชนในพื้นที่ตำบลบาโระ รวมจำนวน 18 คน ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยอาศัยความเกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาอาชีพ โดยใช้เครื่องมือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการจำแนกกลุ่มข้อมูลตามประเด็นสำคัญ พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้าเพื่อความน่าเชื่อถือของข้อมูล และนำเสนอผลการศึกษาดังกล่าวด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลบาโระ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา มีบทบาทในการส่งเสริมการสนับสนุนงบประมาณ การจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ และวัสดุ การสนับสนุนด้านวิชาการและการฝึกอบรม 2) แนวทางการดำเนินโครงการทางองค์การบริหารส่วนตำบลบาโระ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา แนวทางการจัดโครงการอาชีพไม่ถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าอย่าง

ตายตัว แต่จะปรับเปลี่ยนไปตามความสนใจของประชาชนในแต่ละปี และมีแนวทางในการจัดโครงการพัฒนาอาชีพในเวลาที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่

คำหลัก: บทบาท, องค์การบริหารส่วนตำบล, การพัฒนาอาชีพ

Abstract

This research aims to study the roles of the Sub-district Administrative Organization (SAO) in promoting career development projects in Baroh Sub-district, Yaha District, Yala Province, and to explore guidelines for career development project implementation in the area. This study employed a Qualitative Research approach, with 18 key informants, including the SAO President, Clerk, community developers, and local citizens, selected through purposive sampling. Data were collected using Structured In-depth Interviews and analyzed through Content Analysis by categorizing key themes. The researchers ensured data validity through Data Triangulation and presented the findings using Descriptive Analysis. The results revealed that: 1) The Baroh SAO plays a significant role in providing budgetary support, procuring equipment and materials, and offering academic and training assistance, acting as a flexible and accessible supporter across five key dimensions: occupation, religion, tradition, culture, and social welfare. 2) Regarding project implementation guidelines, the SAO does not follow a rigid plan but adaptively modifies projects based on annual community interests and ensures that training schedules are compatible with the local way of life. Furthermore, the study suggests that the SAO should expand market reach from local outlets to broader regional markets and establish a "One Baht a Day" savings group to create a sustainable revolving fund for community careers, while developing a digital database for long-term career development follow-up and evaluation.

Keywords: Role, Sub-district Administrative Organization (SAO), Career Development

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) มุ่งเน้นการสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งผ่านบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเป็นกลไกหลักเพื่อขับเคลื่อนการสร้างอาชีพและกระจายรายได้สู่ชุมชน ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทและอำนาจหน้าที่สำคัญในการจัดบริการสาธารณะเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่น โดยเฉพาะการส่งเสริมอาชีพซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ช่วยให้ประชาชนมีทักษะความสามารถในการสร้างคุณค่าและรายได้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวให้ดีขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติการจริงองค์การบริหารส่วนตำบลยังคงประสบปัญหาสำคัญด้านข้อจำกัดของงบประมาณและบุคลากร รวมถึงรูปแบบการส่งเสริมอาชีพที่มักเน้นการดำเนินการตามภารกิจเร่งด่วนมากกว่าการวางรากฐานที่ยั่งยืน ส่งผลให้บทบาทในการยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร การพัฒนาทักษะอาชีพผ่านหลักสูตรระยะสั้นถือเป็นแนวทางที่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงานในยุคเศรษฐกิจผันผวนได้รวดเร็ว (กองสวัสดิการสังคม, 2561) แต่จากงานวิจัยของ บุญศักดิ์ดาพร และคณะ (2567) พบว่าข้อจำกัดสำคัญคือการขาดการสนับสนุนที่ต่อเนื่องหลังการอบรม ทั้งด้านแหล่งทุนและการตลาดทำให้ผู้รับการอบรมไม่สามารถนำทักษะไปสร้างรายได้จริง สำหรับพื้นที่ตำบลบาริระ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา ซึ่งประชากรส่วนใหญ่พึ่งพาเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักและเผชิญกับภาวะรายได้ไม่แน่นอนรวมถึงภาวะว่างงานชั่วคราวในช่วงฤดูฝน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลบาริระจึงมีบทบาทสำคัญในการเข้ามาแก้ไขปัญหาโดยมีการจัดโครงการพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมอาชีพเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลบาริระในการส่งเสริมโครงการพัฒนาอาชีพ และศึกษาแนวทางในการดำเนินโครงการพัฒนาอาชีพในพื้นที่ตำบลบาริระ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา ให้เกิดความยั่งยืนและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งนำไปสู่การศึกษาวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมโครงการพัฒนาอาชีพในพื้นที่ตำบลบาริระ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการดำเนินโครงการพัฒนาอาชีพในพื้นที่ตำบลบาริระ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ให้ความรู้ถึงบทบาทที่แท้จริงขององค์การบริหารส่วนตำบลบารโระในด้านการส่งเสริมโครงการพัฒนาอาชีพ ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายและบริบทของพื้นที่
2. ให้ความรู้ถึงแนวทางในการดำเนินโครงการพัฒนาอาชีพในพื้นที่ตำบลบารโระ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานในอนาคตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการวางแผนและกำหนดนโยบายการส่งเสริมอาชีพให้สอดคล้องกับบริบท และความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่
4. ช่วยให้เจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาชุมชน ให้มีแนวทางที่ชัดเจนในการประยุกต์ใช้ผลการวิจัย เพื่อยกระดับการดำเนินโครงการพัฒนาอาชีพในระดับท้องถิ่นให้มีความยั่งยืน

แนวคิดการส่งเสริมอาชีพ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย (2563) ได้อธิบายว่า แนวทางการส่งเสริมอาชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังต่อไปนี้

1. **สำรวจข้อมูล:** สำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพและส่งเสริมอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น จัดทำทะเบียนอาชีพ ทะเบียน วัตถุประสงค์ ทะเบียนปราชญ์ชาวบ้าน สร้างระบบฐานข้อมูลเพื่อการส่งเสริมอาชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. **การฝึกอาชีพ:** การฝึกอาชีพ ฝึกอบรมตามความต้องการของประชาชน กลุ่มอาชีพในท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการผลิต การปลูก การสร้างผลผลิตภัณฑ์ ตลอดจนส่งเสริมอาชีพและสร้างโอกาสให้เกิดการทำงานสร้างรายได้แก่ประชาชน อยู่ในวัยทำงาน สตรีและผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่รับผิดชอบของท้องถิ่น
3. **การส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ:** ส่งเสริม สนับสนุนการรวมกลุ่มอาชีพเพื่อสร้างความเข้มแข็งในอาชีพการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมกลุ่มอาชีพในท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วในพื้นที่รับผิดชอบของท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและมีการบริหารจัดการที่ดี
4. **สนับสนุนงบประมาณ:** วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี การส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ ตลอดจนเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อการประกอบอาชีพของประชาชน
5. **ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา:** ประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจ เน้นการมีส่วนร่วม การส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพในท้องถิ่นเพื่อสร้างองค์ความรู้ทักษะการบริหารจัดการการปรับปรุงและสร้างโอกาสการแข่งขันทั้งในระดับชุมชนประเทศและต่างประเทศ

6. ประชาสัมพันธ์: สร้างความเข้าใจในการจัดทำแผนการส่งเสริมอาชีพที่สอดคล้องกับแผนการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์กรประชาชน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

7. ติดตามและประเมินผล: มีการติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม การส่งเสริมอาชีพในท้องถิ่นและปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปสู่ความต้องการของประชาชนในทุกระดับ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชลิตา ซาดวง และคณะ (2567) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองปากแพรก จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า เทศบาลมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบผ่านแผนพัฒนาเทศบาล (พ.ศ. 2566-2570) ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อแก้ปัญหาการว่างงานและสร้างรายได้เสริมให้แก่ประชาชนทุกกลุ่มวัย โดยเน้นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและงานฝีมือมาสร้างมูลค่าเพิ่ม อาทิ การทำผ้ามัดย้อม การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และการประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุเหลือใช้ในชุมชน นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมช่องทางการตลาดในยุคดิจิทัลผ่านโครงการ "pakpraek market online" บนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก เพื่อขยายโอกาสทางการค้าและลดข้อจำกัดด้านงบประมาณและแรงงาน ซึ่งส่งผลเชิงบวกทั้งในด้านเศรษฐกิจที่ทำให้ประชาชนมีรายได้เพียงพอต่อรายจ่ายมากขึ้น และด้านสังคมที่ช่วยให้เกิดการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่คนรุ่นหลังอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานดังนี้:

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวมทั้งสิ้น 18 คน โดยเลือกผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาอาชีพ

1. ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 8 คน
2. เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่รับผิดชอบด้านการจัดฝึกอาชีพระยะสั้น จำนวน 2 คน
3. นายองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน
4. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน
5. นักพัฒนาชุมชน จำนวน 1 คน
6. ผู้นำชุมชน จำนวน 2 คน
7. ผู้นำหรือประธานกลุ่มวิสาหกิจ จำนวน 1 คน
8. อาสาสมัคร จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้และการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมโครงการพัฒนาอาชีพในพื้นที่ตำบลลาโว้ระ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือหลัก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยทั้งในด้านบทบาท 5 ด้าน (สำรวจ, ฝึก, สนับสนุน, ประชาสัมพันธ์ และติดตามผล) และแนวทางการดำเนินงานในอนาคต โดยผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือจากการสังเคราะห์ทฤษฎีบทบาท แนวคิดการส่งเสริมอาชีพของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และการทบทวนวรรณกรรมจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ครอบคลุมบริบทของพื้นที่

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยแนบกำหนดการนัดหมายเพื่อไปสัมภาษณ์บุคคลสำคัญในการให้ข้อมูล
2. ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ให้กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ล่วงหน้าก่อนวันนัดการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการฝึกอาชีพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและแนวทางในการดำเนินโครงการพัฒนาอาชีพในพื้นที่บาไร่ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา

4. ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ งานวิจัย บทความ เครื่องมือ บันทึกลาย และอื่น ๆ มาถอดความ เรียบเรียง และวิเคราะห์เพื่อให้ได้เนื้อหาที่สมบูรณ์สำหรับการทำวิจัยครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็นหลัก โดยจะเน้นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนของงานวิจัย ซึ่งจะมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ :

1. การตรวจสอบความถูกต้อง: หลังจากเก็บข้อมูลเสร็จ จะนำข้อมูลที่ได้ออกมาตรวจสอบความเรียบร้อยและความสมบูรณ์ก่อน เพื่อดูว่าประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์นั้นตรงกับคำถามการวิจัยหรือไม่

2. การจัดกลุ่มเนื้อหา: นำข้อมูลที่ผ่านมาตรวจสอบแล้วมาคัดแยกประเด็นสำคัญ และจัดหมวดหมู่ข้อมูลให้เป็นระบบ เพื่อให้ง่ายต่อการนำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบในขั้นตอนถัดไป

3. การตีความและสรุปผล: เป็นการนำข้อมูลที่จัดกลุ่มไว้มาวิเคราะห์ โดยอาศัยหลักการตีความจากเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตำบลบาไร่ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา เพื่อเชื่อมโยงหาข้อสรุปที่สะท้อนถึงประเด็นที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน

4. การนำเสนอผลการวิจัย: สรุปสาระสำคัญที่ได้ทั้งหมด แล้วนำมาเรียบเรียงนำเสนอในรูปแบบการเขียนบรรยายเชิงวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจลำดับเหตุการณ์และผลการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

ผลการวิจัย

1. บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมโครงการพัฒนาอาชีพในพื้นที่ตำบลบาไร่ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา องค์การบริหารส่วนตำบลบาไร่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้สนับสนุนและผู้อำนวยความสะดวกมากกว่าการเป็นผู้กำหนดนโยบาย โดยสามารถจำแนกตามภารกิจได้ดังนี้:

ด้านการสำรวจความต้องการ: มีการดำเนินกระบวนการสำรวจความต้องการของประชาชนก่อนการจัดโครงการ โดยในอดีตได้ใช้กระบวนการจัดทำแผนประชาคมในระดับหมู่บ้านผ่านการลงพื้นที่ทุกหมู่บ้านเพื่อรับ ความต้องการ และข้อเสนอแนะจากประชาชนในพื้นที่ อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน องค์การบริหารส่วนตำบลบาไร่ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานโดยลดการจัดประชาคมในระดับหมู่บ้าน และมุ่งเน้นการจัดประชาคมในระดับตำบลเป็นหลัก ควบคู่กับการยึดนโยบายของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นแนวทางในการกำหนดโครงการ นอกจากนี้ยังใช้รูปแบบการทำ

แผนพัฒนาอาชีพโดยรับฟังปัญหาผ่านการประชาคมระดับตำบลและเปิดกว้างให้ประชาชนเดินเข้ามาเสนอความต้องการด้วยตนเอง

ด้านการฝึกอาชีพ: องค์การบริหารส่วนตำบลบาไร่ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา ยึดจากความต้องการฝึกอาชีพของประชาชนในพื้นที่เป็นหลัก ประชาชนที่ต้องการฝึกอาชีพสามารถเดินเข้ามาเสนอความต้องการ (Walk-in) ที่องค์การบริหารส่วนตำบลบาไร่ โดยจะมุ่งเน้นกระบวนการที่เข้าถึงง่าย ลดขั้นตอนทางวิชาการให้ซับซ้อนน้อยที่สุด เพื่อให้ประชาชนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งสอดคล้องนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลบาไร่ อย่างการส่งเสริมเลี้ยงผึ้งชันโรงในสวนยางพาราเพื่อสร้างรายได้เสริมทุกครัวเรือน แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องปรับตัวให้เท่าทันกับระบบนิเวศเกษตรที่เปลี่ยนไปจากการปลูกโกโก้แซมในสวนยาง นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการกระจายทักษะอาชีพให้หลากหลาย ครอบคลุมทั้งด้านหัตถกรรมและงานฝีมือตามความสนใจของกลุ่มชาวบ้านเพื่อสร้างความมั่นคงทางรายได้

ด้านการสนับสนุน: องค์การบริหารส่วนตำบลบาไร่ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา มีบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริมโครงการพัฒนาอาชีพในหลายด้าน ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณ การจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ และวัสดุ รวมถึงการสนับสนุนด้านวิชาการและการฝึกอบรมเพื่อให้ประชาชนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้จริง ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลบาไร่ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา มีนโยบายจัดสรรงบประมาณโครงการพัฒนาอาชีพไว้เป็นงบกลางปีละ 100,000 บาท โดยเน้นการสนับสนุนวิทยากรและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการฝึกทักษะ แต่มีเงื่อนไขสำคัญคือการไม่สนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนหรือทุนเริ่มต้นเป็นเงินสด เพื่อป้องกันปัญหาความรับผิดชอบและงบประมาณรั่วไหลตามบทเรียนในอดีต

ด้านการประชาสัมพันธ์: องค์การบริหารส่วนตำบลบาไร่ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา มีบทบาทการประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาอาชีพ โดยจะมีการประชาสัมพันธ์ทางเฟสบุ๊กเพจขององค์การบริหารส่วนตำบลและมีการให้สมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบลไปแจ้งให้ประชาชนในพื้นที่ทราบ ในกรณีที่ประชาชนในพื้นที่ไม่ได้เล่นสื่อออนไลน์ ผู้สูงอายุหรือผู้ที่อยู่ในพื้นที่อินเทอร์เน็ตเข้าไม่ถึง

ด้านการติดตามและประเมินผล: องค์การบริหารส่วนตำบลบาไร่ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา มีบทบาทการติดตามและการประเมินผลในโครงการพัฒนาอาชีพ โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลบาไร่ ไม่ได้มีการติดตามผลหลังจากที่จบการอบรมโครงการ แต่จะมีการให้ผู้เข้าร่วมทำแบบทดสอบก่อนสิ้นสุดการอบรมโครงการเพื่อประเมินว่าผู้เข้าร่วมโครงการจะได้ความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่

2. แนวทางการดำเนินโครงการพัฒนาอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลบาไร่ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา องค์การบริหารส่วนตำบลบาไร่ มีแนวทางการดำเนินโครงการดังต่อไปนี้

แนวทางการกำหนดหัวข้อการฝึกอบรม: องค์การบริหารส่วนตำบลบาไร่ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา มีแนวทางการกำหนดหัวข้อการฝึกอบรมตามหัวข้ออาชีพที่ประชาชนในพื้นที่ได้เสนอความ

ต้องการมาทางองค์การบริหารส่วนตำบล โดยประชาชนจะมีการรวมกลุ่มแล้วส่งรายชื่อมาให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลช่วยจัดอบรมหลักสูตรอาชีพตามที่เสนอมา

แนวทางการเตรียมความพร้อมและหลักสูตรการอบรม: องค์การบริหารส่วนตำบลบารโระ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา มีแนวทางการเตรียมความพร้อมและหลักสูตรการอบรม แต่ไม่ได้ถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างตายตัว แต่จะปรับเปลี่ยนไปตามความสนใจของประชาชนในแต่ละปี โดยเน้นอาชีพที่ทำได้จริงในพื้นที่ เช่น การทำขนม งานฝีมือ และการเกษตรแบบผสมผสานที่เป็นนโยบายเด่นหรือสิ่งที่ประชาชนต้องการที่อยากที่อบรม โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลบารโระ จะมีการเตรียมวิทยากรตามอาชีพต่าง ๆ ตามที่ประชาชนเสนอมา

แนวทางการนำไปสู่การปฏิบัติและวิถีชีวิตชาวบ้าน: องค์การบริหารส่วนตำบลบารโระ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา มีแนวทางการนำไปสู่การปฏิบัติและวิถีชีวิตชาวบ้าน หลังประชาชนในพื้นที่มีการเสนอความต้องการให้มีการฝึกอบรมอาชีพ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบารโระได้มีการร่างโครงการและมีการดำเนินโครงการโดยให้ความสำคัญกับการจัดการเวลา โดยคำนึงถึงบริบทการทำงานหลักของประชาชนในพื้นที่

แนวทางการประเมินผลการอบรมและความพึงพอใจ: องค์การบริหารส่วนตำบลบารโระ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา มีแนวทางการประเมินผลการอบรมและความพึงพอใจในการฝึกอบรมโครงการพัฒนาอาชีพในแต่ละครั้ง โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลบารโระ จะมีการให้ผู้เข้าร่วมทำแบบทดสอบก่อนเสร็จสิ้นโครงการ

แนวทางการต่อยอดและการผลักดันสู่ตลาด: ปัจจุบันยังไม่มีแนวทางการต่อยอดสู่ตลาดที่เป็นรูปธรรม เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณภาครัฐที่ไม่สามารถสนับสนุนเป็นเงินสด ทำให้ผลิตภัณฑ์จำกัดอยู่เพียงตลาดในชุมชน อย่างไรก็ตามจากการวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปแนวทางพัฒนาที่สำคัญได้ 3 ประการ คือ 1) การใช้ตลาดดิจิทัลผ่านสื่อสังคมออนไลน์เพื่อขยายฐานลูกค้า 2) การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อเพิ่มช่องทางกระจายสินค้า และ 3) การส่งเสริมกลุ่มอาชีพให้จัดตั้งกองทุนหมุนเวียนเพื่อสร้างความยั่งยืนทางการเงิน ซึ่งแนวทางเหล่านี้จะเป็นทางออกสำคัญในการยกระดับอาชีพในตำบลบารโระให้เข้มแข็งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

องค์การบริหารส่วนตำบลบารโระ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา ได้ยกระดับบทบาทจากผู้ส่งการสู่การเป็น ผู้สนับสนุนและผู้อำนวยความสะดวกในการพัฒนาอาชีพอย่างเต็มรูปแบบ โดยใช้วิธีการบริหารจัดการเชิงรุกที่ยึดเอาความต้องการของประชาชนเป็นศูนย์กลางผ่านระบบล่างขึ้นบน (Bottom-up) ที่เปิดให้ชาวบ้านรวมกลุ่มแบบ Walk-in เข้ามาเสนอโครงการเพื่อลดขั้นตอนราชการที่ซับซ้อน ควบคู่ไปกับการออกแบบหลักสูตรฝึกอบรมที่เน้นการปฏิบัติจริงและสอดคล้องกับระบบนิเวศท้องถิ่น เช่น การเลี้ยงผึ้ง

ชั้นโรงในสวนยางพารา โดยมีกลไกสนับสนุนงบประมาณปีละ 100,000 บาท ในรูปแบบวัสดุอุปกรณ์และวิทยากรแทนการให้เงินสดเพื่อป้องกันการรั่วไหล พร้อมทั้งใช้กลยุทธ์การสื่อสารแบบผสมผสานทั้งสื่อออนไลน์และเครือข่ายสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้เข้าถึงคนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง ซึ่งจุดเด่นที่สำคัญคือ ความยืดหยุ่นในการดำเนินงานที่ไม่กำหนดหลักสูตรตายตัวแต่ปรับตามความสนใจรายปี และการบริหารจัดการเวลาที่ไม่กระทบต่อวิถีชีวิตหลักอย่างการกรีดยางพารา แม้ในปัจจุบันจะยังคงมีข้อจำกัดด้านการติดตามผลสัมฤทธิ์ในระยะยาวและการต่อยอดสู่ตลาดเนื่องจากระเบียบด้านงบประมาณ แต่ผู้วิจัยได้เสนอทางออกด้วยการใช้การตลาดดิจิทัล การสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการผลักดันกลุ่มอาชีพให้จัดตั้งกองทุนหมุนเวียน เพื่อเป็นรากฐานในการสร้างรายได้และความเข้มแข็งให้กับชุมชนบาโระอย่างยั่งยืนในอนาคต

แนวทางการดำเนินโครงการพัฒนาอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบลบาโระ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา มุ่งเน้นความยืดหยุ่นและการยึดบริบทเชิงพื้นที่เป็นสำคัญ โดยเริ่มจากการกำหนดหัวข้อและหลักสูตรที่ไม่ได้ถูกวางไว้ล่วงหน้าอย่างตายตัว แต่เปิดรับฟังและปรับเปลี่ยนตามความสนใจจริงที่ประชาชนรวมตัวกันเสนอขึ้นมาในแต่ละปี พร้อมทั้งจัดเตรียมวิทยากรให้สอดคล้องกับความต้องการนั้น ๆ ซึ่งในขั้นตอนการนำไปสู่การปฏิบัติ องค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเวลาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริง โดยหลีกเลี่ยงช่วงเวลาการกรีดยางพาราเพื่อให้เกษตรกรเข้าร่วมได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีการใช้แบบทดสอบสมรรถนะและความพึงพอใจหลังการอบรมเพื่อนำผลสัมฤทธิ์เบื้องต้นมาพัฒนาโครงการในรอบถัดไป แม้ในปัจจุบันจะยังมีข้อจำกัดด้านการต่อยอดสู่ตลาดด้วยเงื่อนไขงบประมาณที่ไม่สามารถสนับสนุนเป็นเงินสดได้ แต่ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางเชิงรุกผ่านการตลาดดิจิทัล การสร้างเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานภายนอก และการส่งเสริมให้กลุ่มอาชีพจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนเอง เพื่อสร้างทางออกที่ยั่งยืนในการสร้างรายได้ให้กับชุมชนบาโระในระยะยาว

อภิปรายผล

จากการศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมโครงการพัฒนาอาชีพในพื้นที่ตำบลบาโระ อำเภอยะหา จังหวัดยะลา สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้:

จากการศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลบาโระ ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการสำรวจ การฝึกอาชีพ การสนับสนุน การประชาสัมพันธ์ และการติดตามผล พบว่าในภาพรวม อบต.บาโระมีบทบาทสำคัญในลักษณะผู้สนับสนุนที่มีความยืดหยุ่นและเข้าถึงง่าย โดยเฉพาะการปรับรูปแบบการทำงานให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนผ่านระบบการรับคำร้องแบบ Walk-in ซึ่งช่วยลดช่องว่างระหว่างรัฐกับชุมชน ประเด็นนี้มีความสอดคล้องอย่างยิ่งกับงานวิจัยของ ชลิตา ชาดวง และคณะ (2567) ในเรื่อง แนวทางการส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปากแพรก จังหวัดกาญจนบุรี ที่ค้นพบว่า การส่งเสริมอาชีพที่ประสบความสำเร็จต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนและการนำภูมิปัญญา

ท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่นเดียวกับการเลี้ยงผึ้งชันโรงในตำบลบาโง๊ะ ที่เป็นการบูรณาการด้านอาชีพ เข้ากับมิติทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบที่ระบุว่า อบต.บาโง๊ะ ยังขาดความต่อเนื่องในการติดตามผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญยศศักดิ์ดาพร และคณะ (2567) ในเรื่อง การประเมินโครงการฝึกอาชีพในระดับท้องถิ่น ที่ผลการวิจัยระบุว่า โครงการพัฒนาอาชีพในระดับท้องถิ่นมักประสบปัญหาความไม่ต่อเนื่องหากขาดกลไกการตลาดและการติดตามผลระยะยาว ซึ่ง อบต.บาโง๊ะ ควรนำประเด็นนี้มาเป็นแนวทางหลักในการพัฒนาเพื่อสร้างความเชื่อถือและความยั่งยืนให้กับงานวิจัยในอนาคต

ประการต่อมาในด้านแนวทางการดำเนินโครงการพัฒนาอาชีพ พบว่าแม้การดำเนินงานจะสอดคล้องกับขั้นตอนการจัดการฝึกอบรมของกลุ่มปฏิบัติงานส่งเสริมอาชีพ (สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลมหาชัย, 2566) ในแง่ของการมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ แต่จากการรวบรวมข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกกลับชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดสำคัญในส่วนของ การต่อยอดและการผลักดันผลิตภัณฑ์สู่ตลาดในวงกว้าง ซึ่งปัจจุบันยังคงพึ่งพาเพียงพื้นที่ตลาดชุมชนเดิมและการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกเป็นหลัก ประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญยศศักดิ์ดาพร และคณะ (2567) เรื่อง การประเมินโครงการฝึกอาชีพในระดับท้องถิ่น ที่ระบุว่าโครงการในระดับท้องถิ่นมักเผชิญกับอุปสรรคด้านความยั่งยืนเนื่องจากขาดกลไกขับเคลื่อนการตลาดที่เข้มแข็งดังนั้น แนวทางการดำเนินงานในอนาคตที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้มีการยกระดับจากการพึ่งพาตลาดชุมชนเดิม ไปสู่การสร้างช่องทางการขยายตลาดสู่ภายนอกที่กว้างขึ้น โดยการกำหนดแนวทางเชิงรุกในการเชื่อมโยงกลุ่มอาชีพเข้ากับตลาดระดับจังหวัดและระดับภูมิภาค ซึ่งสอดคล้องกับกรณีศึกษาของ ชลิตา ชาดวง และคณะ (2567) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปากแพรก จังหวัดกาญจนบุรี ที่ได้เน้นย้ำว่าการบูรณาการนวัตกรรมการตลาดดิจิทัล เช่น ระบบตลาดออนไลน์ เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยลดข้อจำกัดด้านงบประมาณและขยายฐานลูกค้าให้แก่ผลิตภัณฑ์ชุมชนได้อย่างก้าวกระโดด การปรับเปลี่ยนแนวทางจากการรอคอยงบประมาณมาเป็นการสร้างระบบนิเวศทางการค้าที่ทันสมัยควบคู่ไปกับการรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้ จะช่วยให้กลุ่มอาชีพในตำบลบาโง๊ะสามารถข้ามพ้นข้อจำกัดเดิมและสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจฐานรากให้เกิดความยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การพัฒนาระบบการติดตามผลหลังการอบรม: จากข้อค้นพบที่ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบาโง๊ะมีบทบาทเด่นในการเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกที่เข้าถึงง่าย แต่ยังขาดความต่อเนื่องในการประเมินผลสัมฤทธิ์ในระยะยาว ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลบาโง๊ะ จึงควรพัฒนาระบบ

ฐานข้อมูลดิจิทัลเพื่อติดตามรายได้และการใช้ทักษะจริงของผู้เข้าร่วมโครงการในระยะ 6-12 เดือน ซึ่งจะช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อประเมินความคุ้มค่าของงบประมาณ และสามารถให้ความช่วยเหลือหรือคำปรึกษาแก่กลุ่มอาชีพได้ตรงจุดและต่อเนื่องตามบทบาทด้านสวัสดิการชุมชน

2. การก่อตั้งกลุ่มออมเงินวันละบาทเพื่อทุนอาชีพ: เนื่องจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าประชาชนยังมีความต้องการงบประมาณสนับสนุนต่อเนื่องในขณะที่งบประมาณภาครัฐมีข้อจำกัดสูง องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมการรวมกลุ่มออมเงินตามวิถีชุมชนในรูปแบบ "กลุ่มออมเงินวันละบาท" เพื่อใช้เป็นกลไกสร้างแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในพื้นที่ การดำเนินการนี้ไม่เพียงแต่จะช่วยลดการพึ่งพางบประมาณภาครัฐที่เป็นเงินสดเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้และเสริมสร้างความมั่นคงในมิติด้านเศรษฐกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินผลในระยะยาว: เพื่อให้เห็นภาพความยั่งยืนของโครงการพัฒนาอาชีพที่ชัดเจนขึ้น ควรมีการติดตามดูความต่อเนื่องของผู้เข้าร่วมโครงการในเชิงลึกกว่า หลังจากผ่านกระบวนการฝึกอบรมไปแล้ว 1-2 ปี ประชาชนยังคงประกอบอาชีพเดิมที่ฝึกฝนมาหรือไม่ และมีปัจจัยใดบ้างที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพในระยะยาวเพื่อนำมาปรับปรุงนโยบายการส่งเสริมอาชีพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการติดตามผลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ: จากข้อค้นพบเรื่องความล่าช้าในการสื่อสารและติดตามผลระหว่างเจ้าหน้าที่กับกลุ่มอาชีพ จึงควรมีการศึกษารายละเอียดเพื่อพัฒนาเครื่องมือหรือช่องทางสื่อสารดิจิทัลที่ช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถติดตามความก้าวหน้าของกลุ่มอาชีพได้แบบเรียลไทม์ ซึ่งจะช่วยลดภาระงานเอกสาร และเพิ่มความรวดเร็วในการประสานงานในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2562). *บทบาทและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะ*. กระทรวงมหาดไทย.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2563). *แนวทางการส่งเสริมอาชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กระทรวงมหาดไทย.
- กองสวัสดิการสังคม. (2561). *แผนพัฒนาอาชีพในเขตพื้นที่ตำบลบาไร่*. องค์การบริหารส่วนตำบลบาไร่.
- ชลิตา ซาดวง และคณะ. (2567). *แนวทางการส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปากแพรก จังหวัดกาญจนบุรี*. *วารสารศิลปะและวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล*, 13(1), 32-42.
- ชูศักดิ์ เทียงตรง. (2531). *การปกครองส่วนท้องถิ่น*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญศักดิ์ดีตาพร และคณะ. (2567). *การประเมินโครงการฝึกอาชีพในจังหวัดนครสวรรค์*. *วารสารวิชาการพัฒนาชุมชน*.

พรชัย เทพปัญญา และคณะ. (2528). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)*. สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลมหาชัย. (2566). *คู่มือการปฏิบัติงานการส่งเสริมอาชีพ*. องค์การบริหารส่วนตำบลมหาชัย.

สุรพล สันติไกรพจน์. (2532). *กฎหมายการปกครองท้องถิ่น*. วิญญูชน.